
Jaarverslag van het coördinatieplatform van de wateroperatoren van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest – Jaar 2018

---

1. Voorgeschiedenis

Het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 24 april 2014 tot coördinatie van de openbare dienststopdrachten van de operatoren en actoren in de toepassing van het waterbeleid heeft geleid tot de oprichting van een coördinatieplatform.

Het coördinatieplatform bestaat uit vertegenwoordigers van de verschillende wateroperatoren:

- Leefmilieu Brussel;
- VIVAQUA ;
- De Brusselse Maatschappij voor Waterbeheer (BMWB).

De vertegenwoordiger van de Brusselse minister van Leefmilieu neemt ook deel aan de vergaderingen van het coördinatieplatform van de wateroperatoren.

Het coördinatieplatform heeft *ad hoc* werkgroepen opgericht volgens de specifieke thema's die op regionaal niveau aan de orde komen, namelijk de volgende werkgroepen (WG):

- WG Overstromingen
- WG Kwaliteit van de watermassa's
- WG Carto
- WG Lex

Het coördinatieplatform heeft ook één comité per stroomgebied opgericht op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, namelijk de volgende WG's:

- WG Zenne - Neerpedebeek – Vogelzangbeek
- WG Maalbeek
- WG Molenbeek
- WG Woluwe
- WG Gelelytsbeek

Opgemerkt moet dat verschillende andere actoren (de wateradviseurs, Brussel Mobiliteit, de Haven van Brussel,...) zijn uitgenodigd voor de WG's die hen aanbelangen.

De thematische WG's vergaderen één of twee keer per jaar en de WG's per stroomgebied komen overeenkomstig het besluit één keer per jaar bijeen.

Van de discussies en voorstellen worden aan het eind van elke vergadering van het coördinatieplatform, de opgerichte *ad hoc* werkgroepen en de stroomgebiedcomités notulen gemaakt.

Het doel van dit document is verslag uitbrengen over de planning van de verschillende vergaderingen, de inhoud ervan te terug te vinden en voorstellen te doen om de watersector in het Brussels Gewest te verbeteren.

2. Planning

	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Augustus	September	Oktober	November	December
Coördinatieplatform	24/01/2018	28/02/2018	28/03/2018	25/04/2018	30/05/2018	19/06/2018	-	-	12/09/2018	-	07/11/2018	05/12/2018
WG Zenne/Neerpedebeek /Vogelzangbeek									12/09/2018			
WG Molenbeek						19/06/2018						
WG Woluwe												05/12/2018
WG Maalbeek		28/02/2018										
WG Geleytsbeek				25/04/2018								
WG Regenwater / Overstromingen			28/03/2018									
WG Kwaliteit van de watermassa's											07/11/2018	
WG Carto					29/05/2018							
WG Lex	24/01/2018	14/02/2018								22/10/2018		

3. Samenvatting van de acties en discussies 2018 binnen het coördinatieplatform van de wateractoren en -operatoren

---

Voor het jaar 2018 kan het coördinatieplatform trots zijn op de uitvoering van verschillende acties om een gecoördineerd waterbeleid te implementeren.

3.1. Het coördinatieplatform was een plaats van discussie om maatregelen te vinden en in te voeren ter bestrijding van overlopen bij stormweer, ter bestrijding van overstromingen en maatregelen ter bescherming en verbetering van de kwaliteit en kwantiteit van de watervoorraden:

❖ Acties met onmiddellijke impact:

- Coördinatie van de bouwplaatsen en/of vergunningsvoorwaarden (lopende en toekomstige): Scherdemaelstraat, de premetro "Grondwet", het Bos van Verrewinkel, het "Slot" in Sint-Lambrechts-Woluwe, de vergunning voor de verkaveling van de Erasmus Gardens, de ingebruikname van de collector van Verrewinkel, werken aan de Steenweg op Ruisbroek, de recuperatie van de rioleringen van de Jamarlaan, de lozing van regen- en afvalwater van het toekomstige Kanaalmuseumproject, NEO-project, het stroomopwaartse verlaat van Verrewinkelbeek, de ligging van het stormbekken in de gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe, de mogelijkheden om het verlies van helder water uit het Ganshorenmoeras in een verzamelriool van Vivaqua op te vangen, de riolaansluitingen die op het terrein van de Haven van Brussel moeten worden aangelegd, enz.
- Uitwisseling van informatie om de tools te verbeteren:
  - Bijvoorbeeld het KMI-product INCA-IDF, gerealiseerd door het KMI voor Leefmilieu Brussel, waarmee op basis van radarbeelden voor de komende 2 uur kan worden voorspeld wanneer het weer zal regenen op het grondgebied.
  - Debriefing tijdens uitzonderlijke stormen en de reacties van het hydrografisch en het rioleringsnet op deze gebeurtenissen
  - Vooruitgang in de methodologie om het rioleringsnet en in het bijzonder de niet afgewaterde en niet af te wateren zones in kaart te brengen (cartografie). Aan de hand van deze cartografie zou de noodzakelijke basis moeten kunnen worden gelegd voor een goed begrip van het net, om de uitbreiding ervan te plannen en om de voorwaarden van de stedenbouwkundige/milieuvergunningen die moeten worden toegepast in geval van niet-aansluiting op dit netwerk te verduidelijken.
  - Bespreking van de actualisering van de kaarten van de overstromingsgebieden tegen eind 2019, rekening houdend met de criteria van landverzekering: een zone waar 4% kans bestaat dat het jaarlijks meer dan 30 cm onder water komt te staan.

❖ Acties die van invloed zijn op de lange termijn:

- Uitwerken en testen door de leden van het platform van een nota voor de vaststelling van de referentieregenval om de structuren voor het beheer van stedelijk regenwater en afvalwater in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te dimensioneren. Deze richtlijnen verhogen het niveau van bescherming tegen overstromingen in dit gewest en houden onder andere in dat er systematischer gebruik wordt gemaakt van het regennet om te anticiperen op de evolutie van zware regenval, die met de klimaatverandering steeds vaker en sterker zal plaatsvinden.
- Uitwisseling van informatie over de sensibilisering en begeleiding door Leefmilieu Brussel wat betreft geïntegreerd regenwaterbeheer met de gemeentelijke en regionale overheden.
- Gecoördineerde analyse van het overlopen van het kanaal in de Zenne bij de overstort van Beyseghem.

❖ In gang gezette reflecties met een impact op de lange termijn:

- Een technisch onderzoek naar het dynamisch beheer van het afvalwater- en regenwater-net werd georganiseerd. Er werden de oplossingen gepresenteerd die SUEZ in Bordeaux en andere steden implementeerde voor de tijdelijke opslag van water in stormbekkens en om het overlopen in de natuurlijke omgeving te verminderen.

- Het belang van de financiële steun van het Gewest aan de gemeenten met het oog op de invoering van een geïntegreerd regenwaterbeheer werd benadrukt bij het kabinet van de minister bevoegd voor het milieu in het Brussels Gewest.

3.2. De coördinatie van de wateroperatoren leidde tot een betere communicatie met en een verhoogde bewustwording van andere actoren die ook betrokken zijn bij het waterbeheer:

- Om verslibbing van het linkeroeveruitwateringskanaal te voorkomen en overlopen bij stormweer te beperken, werd een meer duurzame coördinatie uitgevoerd met de beheerder van het waterzuiveringsstation Noord, Aquiris. De ontmoetingen met Aquiris boden meer inzicht in de werking van het waterzuiveringsstation. Voorbeelden van geïmplementeerde maatregelen: vermindering van het gebruik van de overstort van Paruck, maandelijkse reiniging van het gaas bij de ingang van het WZS Noord, enz.
- Naar aanleiding van de Wereldwaterdag op 22 maart 2018 organiseerde het coördinatieplatform van de wateroperatoren de tweede editie van de Brusselse ontmoetingen rond water. Zo kwam het tot een ontmoeting tussen wateroperatoren, verenigingen, onderzoeksinstituten, buurtcomités, private en openbare instellingen en organismen (gemeenten, gewestelijke en federale instellingen) enzovoort.
- Presentatie door de Maatschappij voor Stedelijke Inrichting van het Josaphat Richtplan om de leden van het platform te raadplegen over de conformiteit van het bestaande afvalwaternet, het toekomstige net en het regenwaterbeheer.
- Met de Haven van Brussel is een discussie op gang gebracht over de uitvoering van maatregelen om het kanaal te gebruiken om helder water uit aangrenzende zones op te vangen.
- Verbetering van de transparantie van de discussies en beslissingen van het platform door de jaarverslagen op de website van Leefmilieu Brussel te plaatsen.
- De organisatie van gezamenlijke activiteiten tussen wateroperatoren voor de Brusselse Waterdagen 2019. Met name de medeorganisatie van een evenement om politieke vertegenwoordigers bewust te maken van de verschillende problemen rond water.

3.3. Versterking van de interne coördinatie binnen het platform:

- Oprichting van een internetruimte gewijd aan het coördinatieplatform voor wateroperatoren met uitsluitend toegang voor wateroperatoren: het Waterportaal. Deze site bevat alle documenten van het platform (agenda's, notulen, kalender, tabel voor het toezicht op de uitvoering van het WBP...).
- Goedkeuring van het werkprogramma voor de uitwerking van het Waterbeheerplan 2022-2027 en de lijst van belangrijke kwesties in het Brusselse deel van het stroomgebied van de Schelde.

4. Samenvatting van de acties en discussies in 2018 in themawerkgroepen

---

Het doel van deze werkgroepen is het zoeken naar technische oplossingen op regionaal niveau bij de uitvoering van het waterbeleid en brainstormen over specifieke thema's.

4.1. WG Kwaliteit van de watermassa's:

Deze werkgroep heeft verschillende acties van het Waterbeheerplan 2016-2021 beoordeeld die betrekking hebben op de kwaliteit van de watermassa's, oppervlakte- en grondwater.

Twee presentaties hebben tijdens deze vergadering de discussies in gang gezet:

- Een presentatie van de Haven van Brussel met een overzicht van de vooruitgang die de Haven van Brussel heeft geboekt op de volgende prioritaire acties: oppervlaktereiniging met een schoonmaakboot, aanleggen van afvalparken aan de sluizen, voortzetting van het baggeren en verwijderen van vervuilde sedimenten uit het kanaal, onderzoek naar de mogelijkheid om extra diepte te creëren als opslagplaatsen voor sedimenten, en het creëren van kleine "kust"-gebieden die gunstig zouden kunnen zijn voor macrofyten en de macro-invertebraten.
- Een presentatie van Leefmilieu Brussel over nitraten en rioleringen. De resultaten van de programma's voor de opvolging van de chemische toestand van het grondwaterlichaam van het Brusseliaan-leperiaanzand bevestigen de grote antropogene druk, met name van nitraten. Dankzij de identificatie van de verontreinigingsbronnen kunnen prioriteiten worden gesteld wat betreft de maatregelen die moeten worden genomen om de kwaliteit van het grondwater te herstellen en het belang van de stedelijke infrastructuur voor waterbeheer aan te tonen. Een evaluatie van de kwetsbaarheid van het grondwaterlichaam voor nitraten maakt het mogelijk om prioritaire gebieden voor te stellen voor de renovatie of uitbreiding van de rioleringsnetten.

Ten slotte werden ook het beheer van de overstorten van Paruck, nieuw Maalbeek en Molenbeek, de directe lozingen naar oppervlaktewateren, de methodologie voor het definiëren van de af te wateren zones en het BELINI-project besproken en aangepakt door de wateroperatoren.

4.2. WG Regenwater / Overstromingen:

De wateroperatoren hebben van deze werkgroep gebruik gemaakt om een retro-planning op te stellen en de betrokken acties te bepalen met betrekking tot de volgende maatregelen:

- Preventieve maatregelen: infiltrerende wegen, het Regennetwerk, met geavanceerde behoeften op het gebied van wetgeving en de verspreiding van goede praktijken.
- Beschermende maatregelen: goede praktijken om te bouwen in gebieden met een grote kans op overstromingen en de voortzetting van de bouw van stormbekkens.
- Voorbereidende maatregelen: weersvoorspellingen/nauwkeurige stormverwachting, alarmeren van bewoners

4.3. WG Carto:

In 2018 was er slechts één vergadering tussen de operatoren die de uitwisseling van verschillende informatie mogelijk maakte, maar geen nieuwe verwezenlijkingen. Wat de gemeenschappelijke kartering van de netwerken Vivaqua, Leefmilieu Brussel en BMWB werd geen vooruitgang geboekt. De communicatie van de topografische overzichten van de structuren van de BMWB, in de eerste helft van 2019, zou de impasse moeten kunnen doorbreken.

4.4. WG Lex:

In de eerste vergadering in 2018 was de bijstelling van de ordonnantie van 20 oktober 2006 (OKW) weer een gespreksonderwerp.

De follow-up van de acties en discussies van de eerste WG Lex van het jaar werd besproken tijdens de tweede vergadering. Alle operatoren hebben ingestemd met de opstelling van een wijzigingsordonnantie op basis van de voorgestelde en gewijzigde tekst.

Het werk van deze groep heeft geleid tot een voorstel dat in september door het management van de operatoren is gevalideerd en op 22 november 2018 in eerste lezing is goedgekeurd.

Tijdens de vergadering op 22 oktober vond een discussie plaats tussen technici en juristen om de reikwijdte van een ontwerpregelgeving voor "stormbekkens" te bepalen en de technische vereisten te bepalen die erin moeten worden opgenomen. Het resultaat van deze werkgroep heeft geleid tot een ontwerpbesluit dat in januari 2019 voor raadpleging door de gemeenten werd voorgelegd.

5. Samenvatting van de acties en discussies van 2018 in werkgroepen per stroomgebied

---

Deze werkgroepen staan een bevoorrechte discussie tussen de wateroperatoren en de gemeenten toe. Daarom wordt tijdens elke vergadering een rondetafelgesprek gehouden om de vroegere, huidige en toekomstige waterprojecten die op het grondgebied van elke gemeente zijn uitgevoerd, te bespreken. De vertegenwoordigers van de gemeenten kunnen zich laten vergezellen als ze dat opportuun achten.

Voor het jaar 2018, bij het begin van elke werkgroep per stroomgebied, werden de inzet van het Waterbeheerplan 2016-2021 en de betrokkenheid van de gemeenten bij deze planning in herinnering gebracht.

Er werd ook besloten om het belang van de problematiek van het Regenwaternet te benadrukken door de nadruk te leggen op geïntegreerde regenwaterbeheerprojecten in het stroomgebied. Het werd eveneens benadrukt via het voorstel om informatie- en sensibiliseringsworkshops voor gemeentebambtenaren te organiseren. Tal van diverse thema's komen in deze workshops aan bod: geïntegreerd regenwaterbeheer in de openbare ruimte, alternatieve gebiodiversifieerde en open-luchttechnieken, aanpassing van de constructie in overstromingsgebieden, permeabele oppervlakken, enz.

Ten slotte boden deze vergaderingen ook de gelegenheid om de voortgang van de door Leefmilieu Brussel gesubsidieerde gemeentelijke projecten te evalueren (via de oproep tot het indienen van projecten in het kader van Agenda 21) en om toekomstige projecten te bespreken.

5.1. WG Geleypsbeek: die de vertegenwoordigers van de gemeenten Vorst, Ukkel en Sint-Gillis samenbrengt

De gemeenten die deelnemen aan deze werkgroep (Sint-Gillis, Vorst en Ukkel) zijn over het algemeen zeer proactief in het waterbeheer. Daarom worden de wateroperatoren door de gemeenten gevraagd om verschillende projecten en werken uit te voeren op het gemeentelijk grondgebied: de voortgang van de ontwerpordonnantie betreffende de bevaarbare waterlopen, de vergroening van het gekanaliseerde deel van de Verrewinkelbeek, het herstel van het blauwe netwerk tussen het Vronerodepark en de Kauwberg, de inventarisatie van de hydrologische mogelijkheden in het kader van de renovatie van de Neerstalsesteenweg, de inrichting van een infiltratiezone in het Raspailpark, het vraagstuk van de financiering van het waterbeheer in het kader van de MIVB-projecten, de voortgang van het stormbekken van Lainé, enz.

Ook andere onderwerpen werden door de wateroperatoren aan de orde gesteld:

- Uitwisseling van informatie om vooruitgang te boeken bij de hydrologische studie van het stadsvernieuingscontract "Koningslaan".
- Bespreking van de follow-up van de oplossing van twee afvalwaterafvoeren naar het hydrografisch net. De ene is gelegen aan de Roseaustraat in Ukkel en de andere aan de Humaniteitslaan in Vorst.
- Onderzoek naar bestaande verbindingen voor de ontwikkeling van het regenwaternet in Vorst. Concreet was het de bedoeling om de verbindingen tussen de vijver van de Bempt en de Zenne te bepalen.
- De werken van de Geleypsbeek aan de straat van de oude vijvers.

5.2. WG Molenbeek: die de vertegenwoordigers van de gemeenten Ganshoren, Jette, Sint-Agatha-Berchem en Brussel-Stad samenbrengt

Tijdens deze WG presenteerde de vzw van de Staten Generaal van het Water in Brussel (Etats Généreaux de l'Eau à Bruxelles - EGEB) de projecten die zij in het stroomgebied van de Molenbeek uitvoeren:

- De "BCM" - Begeleidingscomité voor de Molenbeek
- De sensibilisering van de inwoners aangaande het project Kweeperenboom in Sint-Agatha-Berchem
- Het onderzoeksproject/actieproject gecoördineerd door de EGEB, genaamd BrusSEau
- De organisatie van burgerparticipatie in projecten in de gemeenten Ganshoren en Jette
- De collectieve analyse "De stad die gevoelig is voor water"

Deze bijeenkomst tussen de wateroperatoren, de gemeenten van het stroomgebied Molenbeek en de EGEB was zeer leerzaam.

5.3. WG Maalbeek: die de vertegenwoordigers van de gemeenten Schaarbeek, Brussel-Stad, Sint-Joost en Elsene samenbrengt

Tijdens de WG Maalbeek heeft Leefmilieu Brussel van de gelegenheid gebruik gemaakt om met de gemeenten te overleggen over de gevolgen van de overstroming van de vijvers bij zware regenval en de middelen om deze te verhelpen.

De gemeente Schaarbeek kon communiceren over de conclusies en aanbevelingen van de hydrologische studie van het Josaphatpark.

De Stad Brussel heeft de wateroperatoren opgeroepen om maatregelen te nemen om overlopen bij stormweer te beperken, met name die aan de overstort van nieuw Maalbeek.

5.4. WG Zenne/Neerpedebeek/Vogelzangbeek: die de vertegenwoordigers van de gemeenten Sint-Joost, Sint-Jans-Molenbeek, Brussel-Stad, Anderlecht, Evere en Koekelberg samenbrengt

Aangezien deze werkgroep verschillende stroomgebieden samenbrengt, werden de onderwerpen voor de discussie in tweeën gedeeld.

Met betrekking tot het stroomgebied van de Zenne werd aan bepaalde procedures herinnerd wat betreft:

- de wijze van handelen wanneer een aanzienlijk aantal dode vogels in een waterpunt of park wordt aangetroffen.
- Elementen van een stedenbouwkundig vergunningsdossier wanneer de aanvraag betrekking heeft op handelingen en werkzaamheden op een afstand van minder dan 4 m van de oever van een waterloop. Het advies van de waterloopbeheerder maakt deel uit van de samenstelling van het aanvraagdossier. Indien dit niet het geval is, moet het dossier in principe onvolledig worden verklaard.

Ook zijn diverse projecten en bouwplaatsen besproken:

- Het project voor het openleggen van de Zenne
- Voorkomen dat bronwater (Marly) weer opduikt in de Meudonstraat
- Bouw van het Molenbeekse stormbekken door de BMWB

Met betrekking tot de stroomgebieden van de Vogelzangbeek en Neerpedebeek werden verschillende onderwerpen besproken met de gemeente Anderlecht:

- De hydraulische aspecten van het project Groene Ruimten van Leefmilieu Brussel in de omgeving van Vogelzangbeek.
- Een uitwisseling van informatie over de planning van de regenwaterafvoerverbindingen op de Vogelzangbeek en Neerpedebeek (overzicht gezien het aantal projecten van Citydev, New Bordet, Chaudron, MIVB, Erasmus Gardens).
- De lozing van St. P. Leeuw in de Vogelzangbeek ter hoogte van de Domstraat
- De situatie van niet-conforme WZS Multipharma afvalwaterlozingen in de stroomopwaartse poel en de sanering ervan.
- De afwatering in de zone van Neerpede

5.5. WG Woluwe: die de vertegenwoordigers van de gemeenten Sint-Lambrechts-Woluwe, Sint-Pieters-Woluwe, Oudergem en Watermaal-Bosvoorde samenbrengt

De WG Woluwe bood de gelegenheid om technische onderwerpen met betrekking tot het hydrografisch netwerk te bespreken:

- Opvolging van de discussies en burgerbewegingen over de toegankelijkheid van de Woluwe in Hertoginnedal
- Potentieel voor het openleggen van de Woluwe in het Axapark
- De herinrichting van de Slotvijver. Naar aanleiding van de bezorgdheid van een buurtbewoner wiens eigendom (naast de Woluwe) regelmatig onder water komt te staan, heeft het platform van wateroperatoren verschillende keren overleg gepleegd en acties geïdentificeerd om een oplossing te vinden.

Toen de gemeenten die lid zijn van de WG Woluwe het initiatief namen tot het ontwerpbesluit "stormbekkens", werden zij ervan op de hoogte gebracht dat de wateroperatoren verder werkten aan het noodzakelijke kader voor het opstellen van het ontwerpbesluit tot regeling van de inrichting, de exploitatie en de controle van de stormbekkens.

6. Conclusie en denkpistes voor 2019

Er kan worden besloten dat de vergaderingen van het platform in 2018 op een aantal vlakken vruchten hebben afgeworpen. Zij waren de plaats van discussie om maatregelen te vinden en in te voeren ter bestrijding van overlopen bij stormweer, ter bestrijding van overstromingen en maatregelen ter bescherming en verbetering van de kwaliteit en kwantiteit van de watervoorraden. De coördinatie van de wateroperatoren leidde tot een betere communicatie met en een verhoogde bewustwording van andere actoren die ook betrokken zijn bij het waterbeheer.

Daarom zal het platform voor het jaar 2019 voort moeten gaan op het positieve elan door zijn wendbaarheid en partnerschappen met andere entiteiten die zich bezighouden met waterproblematiek te verbeteren.

Op de agenda van de vergaderingen van het platform van de wateroperatoren van 2019 zullen twee grote bouwplaatsen met stip staan aangeduid:

- De reflectie over de implementatie van een dynamisch beheer van stedelijke afvalwater- en regenwaternetten om de tijdelijke opslag van het water in de stormbekkens en in het net zelf te verbeteren en het overlopen van water naar de natuurlijke omgeving te beperken, zal moeten worden voortgezet.
- Voorbereiding van het Waterbeheerplan 2022-2027 De uitwerking ervan, die nu van start gaat, zal een specifieke coördinatie vereisen tussen de operatoren en andere mensen die actief zijn in het beheer van de waterkringloop.